

A Fővárosi Törvényszék Polgári Kollégiumának közleménye az egyesületek és alapítványok létesítő okiratának új Ptk. szerinti módosításáról

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (új Ptk.) hatálybalépése után az egyesületek és az alapítványok létesítő okiratát (alapszabályát, alapító okiratát) összhangba kell hozni a hatályos törvényi rendelkezésekkel.

Az új Ptk. hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (új Ptké.) 11. §-a határozza meg azt a végső időpontot és azokat az esetköröket, amikor az egyesületek és alapítványok számára kötelező a létesítő okirat módosítása. Ennek körében a létesítő okiratot módosítani kell az új Ptk. szabályozásának megfelelően, ha annak rendelkezéseit a tagok, alapító(k) egyébként bármely más okból (pl.: székhelyváltozás) meg kívánják változtatni.

Mely szervezeteknek kell módosítani a létesítő okiratot?

Módosítani kell annak az egyesületnek és alapítványnak a létesítő okiratát, amely

- 2014. március 15. napján (az új Ptk. hatálybalépésekor) nyilvántartásba bejegyzett, illetve
- 2014. március 15. napján nyilvántartásba vétel alatt állt.

Meddig kell módosítani a létesítő okiratot?

- A Ptké. 11. § (3) bekezdése szerint az egyesület és az alapítvány **2016. március 15. napját** követően csak az új Ptk. rendelkezéseinek megfelelő létesítő okirat alapján és az új Ptk. rendelkezéseinek megfelelően működhet.

Mely esetben nem kell módosítani a létesítő okiratot (kivételek)?

- Egyesület esetében **nem kell** módosítani az alapszabályt abból az okból, hogy az tartalmazza az egyesület alapító tagjainak nevét, és azok lakóhelyét vagy székhelyét.
- Ugyancsak nem kell a létesítő okiratot módosítani, ha az nem ütközik az új Ptk. kötelező rendelkezéseibe.
- Az egyesület és az alapítvány a létesítő okiratát az új Ptk.-val összefüggésben nem köteles módosítani, ha az csak azért lenne szükséges, mert abban olyan hivatkozások, utalások és elnevezések szerepelnek, amelyek az új Ptk. és a létesítő okirat tartalmát érintő más törvény rendelkezéseinek már nem felelnek meg. Ha azonban a létesítő okirat egyéb okból módosul, a szervezet az ilyen változásokat is köteles azon átvezetni.

Milyen módon kell előterjeszteni a létesítő okirat módosítása iránti kérelmet?

- A létesítő okirat – az új Ptk. rendelkezéseinek megfelelő – módosítását változásbejegyzési kérelemként kell benyújtani a nyilvántartó törvényszékhez. A kérelem mellékleteként be kell nyújtani a módosított létesítő okiratot, továbbá egyesület esetén csatolni kell a döntéshozó szerv alapszabály-módosításról határozatot hozó ülésének jegyzőkönyvét és jelenléti ívét is.
- Egyesület esetében a változásbejegyzési eljárásban kérelmező maga az egyesület, alapítvány tekintetében pedig a változásbejegyzést az alapítói jogok gyakorlására jogosult személy(ek) kérheti(k).
- A 2015. január 1. napjától hatályos kérelem-formanyomtatványok letölthetők a www.birosag.hu weboldalról. (<http://birosag.hu/allampolgaroknak/civil-szervezetek/civil-nyomtatványok>)
- A változásbejegyzés iránti kérelmeket papír alapon (postai úton, személyesen, gyűjtőláda útján) vagy elektronikus úton lehet/kell előterjeszteni.

A beadványokat **kizárólag elektronikus úton** terjeszthetik elő a magánnyugdíjpénztárak, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárak, a hitelintézetek önkéntes betétbiztosítási, illetve intézményvédelmi alapjai, a köztisztviselők, a kölcsönös biztosító egyesületek, a hegyközségek, a pártok, az országos sportági szakszövetségek és a szövetségek. Továbbá kizárólag elektronikus úton

lehet előterjeszteni a kérelmeket és beadványokat, ha a kérelmező **jogi képviselővel** jár el vagy a kérelmező az egyszerűsített nyilvántartási eljárás lefolytatását kéri, valamint ha a szervezet **közhasznú jogállású**.

Mennyibe kerül a változásbejegyzés iránti eljárás?

- Az egyesületek és alapítványok nyilvántartási eljárásai továbbra is illetékmentesek.

Ismételten felhívjuk ügyfeleink figyelmét arra, hogy a Fővárosi Törvényszék Polgári Kollégiumának Civil és Egyéb Szervezeteket Nyilvántartó Csoportja 2015. október 5. napjától **új helyszínen** – az ügyfelek számára is kényelmesebb körülmények között – a **1051 Budapest, Nádor u. 28.** szám alatt, a megszokott nyilvántartási rend szerint áll az ügyfelek rendelkezésére.

Milyen jogkövetkezéssel jár a határidő elmulasztása?

Azon szervezet, amelynek a létesítő okirata 2016. március 15-ét követően nem felel meg az új Ptk. rendelkezéseinek, törvénytörően fog működni, és az ügyészség törvényességi ellenőrzési eljárást indíthat ellene. A létesítő okirat módosításának elmulasztása bírság jogkövetkezését nem vonja maga után.

A létesítő okirat új Ptk. szerinti módosításával kapcsolatban felmerülő gyakori kérdések, problémák

I. A módosított létesítő okiratok általános formai követelményei

A létesítő okiratot a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt formában kell benyújtani a nyilvántartó bírósághoz. Az okirathoz egyértelműen ki kell tűnnie, hogy mely szövegrészek változtak a korábbi, bíróság által nyilvántartott létesítő okirathoz képest. A módosított létesítő okirat elfogadásának időpontjaként az okirat szövegében (pl. a keltezésben és minden esetleges egyéb előfordulásnál is) azt az időpontot kell szerepeltetni, amikor a legutolsó módosítást elfogadták. Ez az időpont egyesület esetében a módosításról határozó döntéshozó szervi ülés időpontja, alapítvány esetében pedig a módosított alapító okirat alapító(k) általi aláírásának időpontja. A módosított létesítő okiratot záradékkal kell ellátni, amelyben a kérelmező – ha a kérelmező jogi képviselővel jár el, a jogi képviselő – igazolja, hogy a létesítő okirat egységes szerkezetbe foglalt szövege megfelel a létesítő okirat módosítások alapján hatályos tartalmának. A záradékot a nyilatkozó személynek keltezéssel kell ellátnia és alá kell írnia. A módosított létesítő okiratot teljes bizonyító erejű magánokirati formában kell kiállítani (pl. azt az egyesület törvényes képviselőjének, alapítvány esetében az alapító(k)nak alá kell írnia/írniuk, és az okiratot két tanú aláírásával vagy ügyvédi ellenjegyzéssel is el kell látni).

II. A módosított létesítő okiratok tartalmi követelményei

1. Általános követelmény, hogy a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt létesítő okirat világos, egyértelmű legyen, a civil szervezet szervezetét és működését ellentmondásmentes szabályokkal szabályozza.

2. Egyesületek esetében a módosított alapszabálynak – részben a régi Ptk.-tól eltérően – kötelezően tartalmaznia kell:

- a tag jogait és kötelezettségeit, minden fajta tagsági jogviszonyra vonatkozóan;
- a vezető tisztségviselőkre és a felügyelőbizottsági tagokra vonatkozó kizáró és összeférhetlenségi szabályokat az új Ptk. 3:22. §-ának és az új Ptk. 3:26. § (2) bekezdésének megfelelően;
- amennyiben az alapszabály a tagsági jogviszony kizárással történő megszűnését lehetővé teszi, a kizárási eljárást lefolytató szerv megjelölését; az érintett tag védekezését biztosító, tisztességes eljárási szabályokat; az új Ptk. 3:70. § (2) bekezdésében meghatározott szabályokat; ha pedig az alapszabály a kizáró határozat ellen fellebbezési lehetőséget biztosít, a fellebbezési eljárás szabályait és a fellebbezést elbíráló egyesületi szerv megjelölését is;
- a közgyűlés összehívásának [új Ptk. 3:73. § (1) bekezdés, 3:81. §] és lebonyolításának szabályait; e szabályok között rögzítendő az alapszabályban, hogy a közgyűlési meghívót mindig igazolható

módon (pl. ajánlott postai küldeményként vagy elektronikusan a tag által erre a célra megadott e-mail címre) kell megküldeni a tagoknak;

- a közgyűlés helye meghatározásának szabályait;
- a közgyűlési meghívó tartalmának szabályait;
- a napirendnek a szabályait [új Ptk. 3:17. § (3) és (6) bekezdés; 3:75. § (1)-(2) bekezdés];
- a közgyűlés tisztségviselőinek, a levezető elnöknek, a szavazatszámológók megválasztásának szabályait;
- a határozatképesség szabályait [új Ptk. 3:18. §];
- a szavazás szabályait
(A döntéshozó szerv mindig legalább egyszerű szótöbbséggel hozhat határozatot, szavazategyenlőséggel döntés nem hozható [új Ptk. 3:19. § (3) bekezdés]. Az egyesület alapszabályának módosításához a jelen lévő tagok háromnegyedes szótöbbséggel hozott határozata szükséges, az egyesület céljának módosításához és az egyesület megszűnéséről szóló közgyűlési döntéshez pedig a szavazati joggal rendelkező tagok háromnegyedes szótöbbséggel hozott határozata szükséges [új Ptk. 3:76. §].);
- a jegyzőkönyvvezetés szabályait;
- a határozatok kihirdetésének szabályait;
- a szavazati jog gyakorlásának feltételeit az új Ptk. 3:19. § (2) bekezdése szerint;
- ha az alapszabály az egyesület gazdasági tevékenységét nem zárja ki, úgy az új Ptk. 3:63. § (3) bekezdésében meghatározott szabályokat.

Az egyesületi alapszabályok hiánypótlásra okot adó, egyéb gyakori hibái:

- Egyazon képviselő esetében egyféle módon vehető nyilvántartásba a képviseleti jog gyakorlásának módja: vagy minden képviseleti tevékenységére – így a bankszámla feletti rendelkezésre is – vonatkozóan önálló, vagy minden képviseleti tevékenységre vonatkozóan együttes lehet. Mindez nem zárja ki azt, hogy több képviseletre jogosult tisztségviselő esetén az egyik képviselő önállóan, más képviselők pedig együttesen gyakorolják a képviseleti jogukat.
- Az alapszabály szerint feltételtől függő (pl. csak az elnök távolléte, akadályoztatása esetére vonatkozó) képviseleti jog nem vehető nyilvántartásba.
- A vezető tisztségviselő megbízatásának időtartama nem lehet határozatlan. A megbízás legfeljebb 5 év határozott időre szólhat.
- Az új Ptk. 3:65. § (2) bekezdése szerint az egyesület tagjait egyenlő jogok illetik meg és egyenlő kötelezettségek terhelik, kivéve, ha az alapszabály különleges jogállású tagságot határoz meg. E kötelező rendelkezés kizárja azt, hogy az egyesület bármely szervének ülésén az elnöki tisztséget betöltő tagnak nagyobb súlyú szavazata legyen, mint a szerv többi tagjának.
- A tagsági jogviszony megszűnésének eseteit és okait úgy kell az alapszabályban meghatározni, hogy minden esetben egyértelműen eldönthető legyen, hogy a felmerülő okból (pl. tagdíjfizetés elmulasztása) milyen módon szűnhet meg a tagsági jogviszony (pl. kizárással/felmondással/törléssel stb.).
- Az egyesület megszűnésére vonatkozó szabályok alapszabályban történő rögzítése nem kötelező. Ha viszont a szervezet rendelkezni kíván a megszűnés eseteiről, illetve jogutód nélküli megszűnése esetére a megmaradó vagyon sorsáról, azt csak az új Ptk. 3:48. § (1) bekezdésével és a 3:83-3:85. §-aival összhangban teheti meg.

Különös formájú egyesületekre (pl. sportegyesület, polgárőr egyesület, vallási tevékenységet végző egyesület, szövetség, párt, szakszervezet stb.) külön jogszabályok az egyesületekre vonatkozó általános szabályoktól eltérő szabályokat állapíthatnak meg.

3. Alapítványok esetében a módosított alapító okiratnak – részben a régi Ptk.-tól eltérően – kötelezően tartalmaznia kell:

- az alapítvány határozott vagy határozatlan időre történő létesítését, határozott időre történő létesítésnél a határozott időtartamot;
- az alapítványi vagyon kezelésének szabályait;
- a kuratóriumi tagság keletkezésére és megszűnésére [új Ptk. 3:25. § (1) bekezdés, új Ptk. 3:398. §

- (2) bekezdés] vonatkozó szabályokat;
- a kuratóriumi tagság határozott vagy határozatlan időre szóló voltát, határozott idejű kuratóriumi tagság esetén a határozott időtartamot;
- a kuratórium tagjaira vonatkozó kizáró és összeférhetetlenségi szabályokat [új Ptk. 3:22. § (1), (4)-(6) bekezdés, 3:397. § (3)-(4) bekezdés];
- a kuratóriumi tagsági díjazás megállapításának szabályait;
- ha az alapító okirat nem zárja ki az alapítvány gazdasági tevékenységének folytatását, úgy az új Ptk. 3:379. § (2) bekezdésében meghatározott szabályokat.

Az alapító okirat nem kötelező, az új Ptk. alapján lehetségessé vált tartalmi elemei:

- Ha az alapítói jogok átruházását az alapítók lehetővé kívánják tenni, ennek szabályait rögzíteniük kell az alapító okiratban, az átruházás ezáltal válik lehetségessé.
- Ha az alapítványhoz csatlakozó személyek alapítói jogokat szerezhetnek, előbb ennek feltételeiről, valamint a csatlakozót megillető alapítói vagy egyéb jogokról az alapítóknak az alapító okiratban kell rendelkezniük.
- Ha több alapító az alapítói jogokat testületben kívánja gyakorolni, úgy előbb az alapítóknak rendelkezniük kell az alapítók gyűlésének létesítéséről és e gyűlés működési szabályairól. Az alapítók csak ezt követően gyakorolhatják majd az alapítói jogaikat az alapítók gyűlésének működési szabályai szerint.
- Ha az alapító rendelkezni kíván az alapítvány jogutód nélküli megszűnése esetére az alapítvány fennmaradó vagyonáról, úgy a vagyon jogosultjának megnevezéséről az alapító okiratban kell rendelkeznie.

Alapító okiratok hiánypótlás elrendelésére okot adó, egyéb gyakori hibái:

- Semmis az alapító okiratban az alapítvány céljának módosítása, kivéve, ha az alapítvány a célját megvalósította, vagy a cél elérése lehetetlenné vált, és az új cél megvalósítására az alapítvány elegendő vagyonnal rendelkezik.
- Az alapítvány megszűnésére vonatkozó szabályok alapító okiratban történő rögzítése nem kötelező. Ha viszont az alapító rendelkezni kíván a megszűnés eseteiről, illetve az alapítvány jogutód nélküli megszűnése esetére a megmaradó alapítványi vagyon sorsáról, azt csak az új Ptk. 3:48. § (1) bekezdésével és a 3:402-3:404. §-aival összhangban teheti meg.

4. Okirat sablonok: Az Országos Bírósági Hivatal által üzemeltetett központi bírósági internetes oldalon (<http://birosag.hu/allampolgaroknak/civil-szervezetek/okirat-sablonok>) található egyesületek és alapítványok számára segítségként kidolgozott iratminták. Ezen sablonok használata **nem eredményezi a változások azonnali nyilvántartásba vételét**. Az okirat sablonok **nem azonosak az egyszerűsített változásbejegyzési** eljárásokban jogszabály alapján meghatározott mintaokiratokkal.

Budapest, 2016. február 17.

Fővárosi Törvényszék
Polgári Kollégiuma